

զատ Ռուբինեանց եւ աթոռոյ թագաւորութեան իւրոյ կարգել զսա. եւ զայս ոչ միայն առ իւրսն՝ այլ եւ առ օտարս հռչակէր, եւ առ նոյն ինքն Քահանայապետն Հռովմայ, յաջորդն Իննովկենտեայ (Ոնորիոս Գ). որոյ թուրթ մի գրեալ առ Լեւոն յամի 1217 (’ի 25 յուլիսի) վկայէ այսմիկ, հանդերձ գովութեամբ վասն այսպիսոյ դիտաւորութեան, որով՝ եւ պատրաստեալ իսկ էր նմա զթագն արքայական²⁰⁸:

Զ. Ռուբին կարգի ժառանգ Լեւոնի

Եւ արդարեւ բազում ժամանակօք յառաջ քան զայս, այն է յամի 1210, յառաքելն զՀէթում-Հեղի՝ զառաջնորդն Դրագարկու՝ առ Իննովկենտիոս Գ, պատուիրեալ էր նմա երթալ եւ առ կայսր Ռթոն, եւ խնդրել ’ի նմանէ թագ վասն Ռուբինի, որպէս ետն ինքեան նախորդ նորա Ենրիկոս Զ: Մի ’ի կարեւոր դիւանական դիպաց է այս²⁰⁹ դեսպանութիւն Հէթմոյ եւ ընկերացն (Արշիվարտայ եւ Բաւոնի), որոյ որպէ՛ս զիարդն ցարդ ոչ ծանուցաւ յարեւմտեան դիւանաց եւ դարանից, այլ միայն վկայեալ է ’ի Վիլլեպրանտայ, եւ լաւ եւս ’ի մերոյս դեսպանէ, որ գրէ յաւարտ թարգմանութեան գաւազանագրոց ինչ, զոր փոխէր ’ի հայ յուղեւորութեանն՝ ’ի ծովու եւ ’ի ցամաքի. եւ հասուցեալ զկարգ կայսերացն յՌթոն՝ (զոր *Աւղ* կոչէ), յաւելու. «Առ որ ճանապարհորդեմ ես նուաստ Հեղի՝ հրեշտակութեամբ՝ ’ի թագաւորէն մերոյ Լեւոնէ, առ վերոյգրեալ կայսրս Աւղ. եւ ’ի վերայ ծովուս՝ ’ի նաւարկութեանս մերոյ՝ թարգմանեցի զսա ’ի հռովմականէն ’ի մերս, ’ի Թու. Հայոց ՈԾԹ: Իսկ արարեալ մեր առ ոտս նորա *ամ մի եւ ամիսս երեք*, դարձոյց զմեզ հարկօք առ թագաւոր մեր. արձակելով ընդ մեզ եւ թագ արքայական՝ բազմաձախ եւ բազմագին, յականց պատուականաց եւ ’ի

²⁰⁸ «Nobili viro Raimundo Rupini nepoti tuo, Principi Antiochensi . . . disposuisti eidem tamquam vero heredi regni Armeniæ assignare coronam, etc.».- **Honor.** III, **Epist.**, I, 560.

²⁰⁹ Ոչ նուազ քան զմեզ կարեւոր համարեցաւ զայս, զերագոյն իմն իշխանութիւն նկատելով ’ի կայսր իւր ազգային, Գերմանացի ոմն բանասէր, ՇՈՒՊԱՆ անուն, որ յամի 1850 հրատարակեաց յօրագրի ուրեք բան մի, անուանելով, *Նշանաւոր եւ ցարդ անձանօթ մնացեալ գիտելիք՝ զՌուբինէ, թագաւոր Հ*